

H O L N D
F S T V L

**Maly Drama
Theater St. Petersburg**

Maly Drama
Theater St. Petersburg

Westergasfabriek, 12 en 13 juni 1995

Stadsschouwburg, 16 en 17 juni 1995

Gerard Reve

De Avonden

de Ochtenden

BEL GRATIS 06 - 099 44 40 VOOR EEN INTRODUCTIE-ABONNEMENT
OP HET MEEST INFORMATIEVE OCHTENDBLAD VAN NEDERLAND.

Inhoud

Programmagegevens Gaudeamus 5

Synopsis Gaudeamus 6

Een metafoor voor het verval van de Sovjet-Unie 10

De muziekeuze van Gaudeamus 11

Programmagegevens De kersentuin 12

Rob Erenstein

Synopsis De kersentuin 14

Lev Dodin

Een wedloop met de tijd 17

Over Lev Dodin 18

Het Maly Drama Theater St. Petersburg 19

Colofon 20

Gaudeamus.

Gaudeamus

Naar de novelle van Sergei Kaledin

Maly Drama Theater

St. Petersburg met studenten van
het theaterinstituut van St. Petersburg

regie en adaptatie

Lev Dodin

decor

Alexis Poraj-Kosjits

ma 12 en di 13 juni 1995
Westergasfabriek, TTA, 20.30 uur
Einde circa 22.45 uur. Er is géén pauze.

Deze voorstelling is totstandgekomen
met steun van het ministerie van
Buitenlandse Zaken (afdeling
Internationale Culturele Samenwerking).

Met dank aan:
Apple Computers Benelux bv

Flashlight
RENT A L I G H T

acteurs

Oleg Dmitriev
Sergej Kargin
Igor Konjajev
Joerij Kordonskij
Natalia Kromina
Jegor Nikolajev
Tatjana Olear
Andrej Rostovski
Artiem Tsylin
Dmitrij Vitov
Igor Tsjernevitsj
Oleg Gajanov
Alexander Kosjkarev
Sergej Koerysjev
Julia Moreva
Maria Nikiforova
Arkadij Sjarogradskij
Irina Tisjinina

docenten

Michail Alexandrov
Valerij Galendejev
Valerij Zvjzdojskin
Jevgenij Dividov

voorstellingsleider

Olga Dazidenko

chef techniek Nikolay Murmanov

geluid Juri Vavilov

licht Oleg Kozlov
Dimitri Leitland

technici Sergej Ivanov
Roman Gerasimov

kostuums Natalia Gavrilova

rekwisieten Julia Zverlina

make-up Galina Varuchina

boventiteling Soroer Kasmaj

produktie Holland Festival

Johan Spaans
Monica van Steen
Olga Tielkes
Adinka Tellegen
Sonja Drannikova

technische adviezen

Dick Heinz

Gaudeamus.

Synopsis Gaudeamus

Scène 1

De aflossing

Aankomst van de dienstplichtigen bij het bataljon waarin zij twee jaar dienst zullen doen.

Scène 2

De inwijding

De soldaten die er al een jaar op hebben en die men in de USSR de 'grootvaders' noemde maken de dienst uit en onderwerpen de nieuwe lichterling aan soms uitermate wrede beledigingen en vernederingen. Vooral voor degenen die niet van Russische afkomst zijn, is het zwaar. Zij spreken nauwelijks de taal en zijn afgesneden van hun gewone manier van leven. Zij voelen zich ontworteld en lijden erger dan de anderen. En dit terwijl het leven binnen het leger van officiële zijde juist beschreven wordt als dat van een gelukkig gezin. De 'grootvaders' leren een Oezbeek hoe hij rapport moet opmaken. Maar soldaat Kerimov spreekt geen Russisch, komt uit een dorp en is gewend aan een concrete manier van denken. Hij begrijpt niet wat men van hem wil.

Scène 3

De zedepreek

Majoor Lyssodor, bataljonschef, kondigt de demobilisatie aan voor hen die al twee jaar dienstplicht vervuld hebben. Hij belooft een versnelde demobilisatie aan drie andere soldaten: Kostia Karamitsjev, een Rus uit Moskou, Nutso Vlad, een zigeuner, en Itskovitsj, een jood, op voorwaarde dat zij de toiletten schoonmaken. Hij zal het werk persoonlijk controleren met zijn smetteloze witte zakdoek. Hij waarschuwt de soldaten die met verlof gaan: voorzichtig met alcohol!

Scène 4

Thema 32

De 2e luitenant Tsjamsjtjev, uit Boerjatië, leert de nieuwe soldaten hoe ze hun meerderen moeten groeten. Een nachtkastje doet daarbij dienst als meerdere.

Scène 5

Het eerste bal

Soldaat Milman ontmoet een meisje en stelt zich voor: hij komt uit Moskou en gaat studeren. Zijn moeder is bibliothecaresse, zijn vader wetenschappelijk medewerker. Terwijl hij zijn haren wast, zegt hij een gedicht op van I. Annenski.

Scène 6

Op Tatjan

Kostia Karamitsjev vraagt aan Itskovitsj om hem vijf roebel te lenen. Deze weigert. Daarom zijn joden niet geliefd in Rusland, zegt Kostia. Nutso is zo hard geslagen door een andere soldaat, 'de ouwe', een onverbeterlijke crimineel, dat hij last van zijn nieren heeft. Kostia stelt hem voor een brief te schrijven aan het Ministerie van Defensie. De brief wordt onderschept en ze komen erachter wie hem geschreven heeft. Babaj helpt Kostia bij zijn toilet en vraagt hem geen meisjes te versieren. Het is de dag waarop de soldij wordt uitbetaald. Babaj is bang dat zijn geld gestolen wordt en stelt Kostia voor het voor hem te bewaren in ruil voor 3 roebel. Kostia gaat erop in. Kostia hoort een stem, die van zijn moeder, die hem vraagt op zijn gezondheid te letten en hem zegt dat hij naar de Hogere Muziekschool moet, dat hij talent heeft en een goede zoon is. Zij smeekt hem niet naar de meisjes te gaan. Hij stelt zich voor dat hij omringt wordt door meisjes.

Scène 7

Bij Tatjana

Kostia en Bogdan arriveren bij Tatjana. Op het moment dat zij in bed wil stappen met Kostia staat deze haar af aan Bogdan die haar vertelt dat Kostia de volgende dag zal afzwaaien. Tatjana vlucht.

Scène 8

De brief van Tatjana

Tatjana denkt aan de duelscène in de Opera Jevgeni Onegin, van Tsjaikovski, naar het boek van Poesjkin. In het libretto schrijft Tatjana een brief waarin zij Onegin haar liefde betuigt. Hier schrijft Tatjana ook een brief aan Kostia, maar een brief zonder warmte, zonder liefde. Er spreekt geen trouw uit van de vrouw, geen respect voor de man. Is het haar schuld dat ze leuk is om te zien?

Scène 9

De wereldburger

Kostia schrijft kleine gedichtjes over een droomleven, over het Hotel Nationaal, over vrouwen, buitenlandse auto's en portiers die voor hem buigen. Hij besluit: en ik ga ook naar het buitenland. Het begin van het gedicht van Lermontov, Vaarwel Rusland, smerig land...

Scène 10

De droom

Babaj zegt tegen Nina, de vrouw van 2e luitenant Tsjamtsjejev, dat hij gekomen is om haar te helpen. Tsjamtsjejev komt onverwachts. Hij geeft Nina een jekker, een prachtig kado gezien zijn lage soldij.

Scène 11

Thema 32

Tsjamtsjejev houdt een theoretische verhandeling over het conflict tussen Israël en de arabische wereld. Hij geeft de officiële sovjetversie. Om het verhaal beeldender te maken verdeelt hij de dienstplichtigen in twee groepen: joden en Arabieren. Itskovitsj, een jood, komt terecht bij de Arabieren. De twee groepen proberen om het hardst 'de strijdvaardigheid te verhogen'. Popov toont de anderen een 'dodelijk trucje'.

Scène 12

Muzikale vorming

Bogdan brengt een bezoek aan Lucia, de bibliothecaresse. Zij geeft hem muziekles. Om haar te verleiden, beweert Bogdan dat zij frigide is. Lucia bewijst het tegendeel.

Scène 13

Oorlog is oorlog

Terwijl hij luistert naar 'Het blauwe sjaaltje', een lied uit de Tweede Wereldoorlog, verzint Kostia een gevechtsscène. Hij baseert zich daarbij op films over het heroïsche sovjetleger. 'Voor het Vaderland! Voor Stalin! Voorwaarts!' roept hij. Via de bataljons-radio wordt omgeroepen dat alle soldaten met hun ontlasting naar het laboratorium moeten voor controle. Tsjamtsjejev brengt daarom een zak met lucifersdoosjes met de naam van iedere soldaat. De doosjes vliegen weg onder een populair lied uit de periode Brezjnef. Jij, ik, wij allen, wij vormen een hechte familie.

Scène 14

Het ritueel

Majoor Lyssodor deelt de verlofpassen uit. Zoals gewoonlijk moet iedere soldaat hem iets toeschuiven in ruil voor zijn papieren. Lyssodor herinnert Kostia eraan dat zijn dienst er pas op zit als de damestoiletten schoon zijn gemaakt. Zo luidde de afspraak oorspronkelijk niet.

Scène 15

Het stieregevecht

De soldaten komen samen en geven zich over aan drank en drugs. Ze laten Tatjana komen. Bogdan vertelt het verhaal van de man die negen jaar naar de gevangenis gestuurd is na een vechtpartij uit zelfverdediging, en van daar rechtstreeks naar het leger. Twee weken voor zijn zevenentwintigste verjaardag! Dat wil zeggen twee weken voor het vervallen van de dienstplicht! Na een nieuwe vechtpartij wordt hij naar een strafkamp gestuurd en van daar naar het constructiebataljon. Bogdan stelt zich een stieregevecht voor dat hij opdraagt aan Tatjana.

Scène 16

De roes

Ze zijn allemaal onder invloed van drank en drugs. Popov smeekt om een spuit.

Scène 17

De trip

Volkomen dronken beginnen de soldaten een gevecht met een nabijgelegen compagnie. Op het heetst van de strijd wordt één van de ouderen gedood door Itskovitsj. Lyssodor komt en dreigt Babaj met de Krijgsraad. Hij stond op wacht en had dit kunnen voorkomen. Lyssodor weigert naar Babaj te luisteren. Het is zoveel makkelijker om een Oezbeek naar de gevangenis te sturen. Babaj probeert zich op te hangen, maar wordt gered door zijn kameraden.

Scène 18

De kater

Allen zingen een gebed voor de dode, een fragment van het Concerto nr.32 van Bortnjanski. De soldaten bevinden zich in de latrines en doen hun behoeften terwijl ze aan levensmiddelen denken. De routine van het kazerneleven wordt hervat.

Scène 19

De akademie

Lyssodor geeft Nutso en Itskovitsj hun papieren. Kostia krijgt ze niet omdat hij betrokken zou zijn geweest bij de vechtpartij en de dood van één van de soldaten. Daarop verraadt hij Itskovitsj. Kostia leest de verklaring voor die hem gegeven is zodat hij zich kan inschrijven aan de Universiteit van Moskou. Tijdens zijn dienst heeft hij blijk gegeven van discipline, van initiatief en van grote politieke en morele kwaliteiten. Samen zingen ze de oude studentenhymne Gaudeamus.

Een metafoor voor het verval van de Sovjet-Unie

De voorstelling *Gaudeamus* is uitgedacht en gerealiseerd door Lev Dodin en leerling-regisseurs en jonge acteurs van het Theaterinstituut van Sint-Petersburg. Uitgangspunt was de tekst *Stroibat* (Constructiebataljon) van de hedendaagse schrijver Sergej Kaledin, verschenen in april 1988 in het maandblad *Novy Mir*. Vanuit improvisaties, die ongeveer tien uur dans, zang en dialoog opleverden, heeft Lev Dodin een voorstelling gemaakt die iets langer dan twee uur duurt en opgebouwd is uit 19 taferelen.

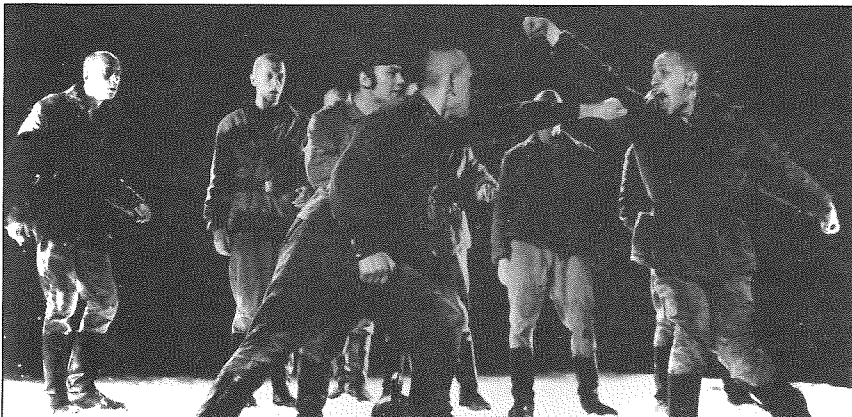
In feite diende de oorspronkelijke novelle slechts als een excuus. Dodin en de zijnen waren onder de indruk van de tekst en hebben geprobeerd om niet alleen uiting te geven aan hun gevoelens over de gebeurtenissen die Kaledin beschrijft, maar ze tegelijkertijd in een breder licht te plaatsen, dat van de sovjetmaatschappij van toen en de omstandigheden waaronder de jeugd er leefde.

De constructiebataljons hadden, binnen het sovjetleger, officieel de taak te bouwen voor militaire doeleinden. Maar in werkelijkheid moesten de dienstplichtigen bijdragen aan de economie. Zo moesten zij helpen bij de oogst, in de bouw, enz. Ze werden uitgebuit als goedkope arbeidskrachten.

De manier waarop deze bataljons geronseld werden, was ook opmerkelijk. Voor dit zware lichamelijk werk koos men degenen die meestal nergens anders dienst konden doen. Er werden vaak oud-criminelen naar toe gestuurd, of jongeren uit de niet Russische republieken, uit Azië bijvoorbeeld.

Maar wat er verder gebeurde was niet karakteristiek voor die eenheden. Binnen het hele sovjetleger was de situatie de laatste jaren zeer verontrustend. Zij werd gekenmerkt door allerlei geweldplegingen, dodelijke 'ontgroeningen', moorden, zelfmoorden, collectieve verkrachtingen, racisme in al zijn vormen, afpersing, corruptie, drugs-misbruik, alcoholisme, enzovoort.

De legerleiding deed alles om deze werkelijkheid te verbloemen en de omvang van de schade te minimaliseren. Zij die de politieke verantwoordelijkheid droegen hebben, op hun beurt, herhaaldelijk de publicatie van de novelle van Kaledin weten te voorkomen en het Maly Theater was het enige dat zich ervoor interesseerde.

Gaudeamus.

De muziekkeuze van Gaudeamus

De muziek neemt een belangrijke plaats in deze 19 improvisaties waarin het dagelijks leven en de droom, realiteit en fictie, nauw met elkaar verweven zijn. Genres die op het eerste gezicht onverenigbaar lijken komen naast elkaar voor: klassiek, pop, folklore en soldatenliederen.

De voorstelling begint, ter begroeting van de dienstplichtigen, met een mars van Georgi Sviridov, afkomstig uit *De Sneeuwstorm* van Poetsjkin. Een wals uit hetzelfde stuk roept het beeld op van hun nieuwe leven. Beide stukken worden uitgevoerd door een orkest van koperen blaasinstrumenten. Een verwijzing naar het militaire leven. De wals die daarop volgt, van V. Blazhevitsj, met een diep treurige klank, zal een eind maken aan alle optimisme. Een tweede mars ondersteunt 'Thema 32': een mars gebaseerd op een stuk van Carlos Santana en bewerkt door A. Vassiljev en A. Asisov. De militaire folklore is rijk aan liederen die de soldaten zelf gemaakt hebben, vaak vol groffe woorden: Afzwaaien (De Inwijding), Als ik een vrouw zie (Op Tatjana). Wat we op de radio en op de televisie horen zijn vaak clichés waar afwisselend vreugde, geluk, verdriet, liefde of teleurstelling mee wordt uitgedrukt. Hier hebben we te doen met een opvallende mengeling: van het Napolitaanse lied, *Santa Lucia*, tot de Beatles met *Girls*, zelfs tot en met het *Ave Maria* van Schubert, via de populaire *Turkse Mars* van Mozart, die hier volkomen onverwachts gebruikt wordt ter ondersteuning van een les in politieke vorming (Thema 34).

Het blauwe sjaaltje een populair lied uit de Tweede Wereldoorlog van Kladvia Sjulenko, was niet weg te denken uit een aantal films over dit onderwerp. Op een eerder moment in dezelfde improvisatie, krijgen we een ander bekend lied te horen uit de periode van 'stagnatie', gecomponeerd door David Tuchmanov en gezongen door Sasja Rotaru: *Ik, jij, hij, zij, samen vormen wij een hechte familie*.

De traditionele muziek wordt vertegenwoordigd door gebeden uit de Turkse, joodse en zigeuner cultuur, en door Russische liederen. De klassieke volkswijsjes vertolken het verlangen naar schoonheid, het verdriet dat volgt op een droom die geen werkelijkheid wordt, de liefde die niet van twee kanten komt: *Menuet* van Boccherini, fragmenten van *Jevgeni Onegin* van Tsjajkovski ('Brief van Tatjana', 'Het Duel'), van de Symphonie nr.40 van Mozart (voor de muzikles), van het *Chanson Napolitaine* van Falgo ('De Roes') en van Brel ('De Droom').

In de improvisatie *De Trip*, klinkt een fragment van de Negende symphonie van Beethoven als een tragische contrapunt in een spanningslijn opgebouwd door het Concerto nr.32 van Bortnianski.

De voorstelling eindigt met het traditionele studentenlied *Gaudeamus Igitur*.

Vertaling Joke de Wilde

De kersentuin

Blijspel in vier bedrijven

Anton Tsjechov

Maly Drama Theater
St. Petersburg

vr 16 en za 17 juni 1995,
Stadsschouwburg, 19.30 uur
Einde circa 22.00 uur. Er is géén pauze.

Deze voorstelling is totstandgekomen
met steun van het ministerie van
Buitenlandse Zaken (afdeling
Internationale Culturele Samenwerking).

randprogramma

vr 16 juni, na afloop van de voorstelling,
Stadsschouwburg, Kleine Foyer
Nabespreking Gaudeamus
en De kersentuin met Lev Dodin,
gespreksleider: Neil Wallace

regie
Lev Dodin

decor
Eduard Kotsjergin

assistent regie Vladimir Toemanov

kostuums Inna Gabaj

pedagogische begeleiding
Valerij Zvjodzotsjkin

voorstellingsleiding
Natalia Sologoeb

Ranjewskaja Tatjana Sjestakova
Anja Natalia Sokolova
Warja Tatjana Olear

Gajew Sergej Bechterej
Lopachin Igor Ivanov
Trofimow Sergej Koerysjev

Simeonov-
Pisjtsjik Nikolaj Lavrov

Charlotte
Iwanowna Angelica Nevolina

Jepichodow Arkadij Koval

Doenjasja Maria Nikiforova

Firs Evgenij Lebedev

Jasja Nikolaj Pavlov

Een voorbijganger Sergej Kozyrev

De stationschef

Een postbeambte

Gasten, personeel Sergej Kozyrev
Igor Tsjernevitsj
Sergej Moetsjenikov
Alexej Zoebarev
Sergej Kozyrev
Sergej Wlasov
Oleg Gajanov
Julia Moreva
Tatiana Olear
Tatiana Rasskazova

Musici

Alexander Barablin
Roestik Pozjoemskij
Arkadij Tsypkin
Boris Jakoebovskij

chef techniek Maxim Batrakov

technici Pjotr Razojevajev
Alexander Poelinets

licht Oleg Kozlov
Jekaterina
Dorofejeva
Vitali Skorodoemov

geluid Andrej Koeskov
Leonid Levin
Michail Alexandrov

kapsters Irina Tsvetkova
Maria Fomina

rekwisieten Julia Zverlina
Olga Reicher

make-up Galina Varoechina

boventiteling Soroer Kasmaj

productie Holland Festival

Johan Spaans
Monica van Steen
Olga Tielkes
Adinka Tellegen
Sonja Drannikova

technische adviezen

Dick Heinz

Met dank aan:

Apple Computers Benelux bv

Flashlight
RENTAL

De kersentuin.

Synopsis De kersentuin

Eerste bedrijf

Na vijf jaar keert Ljoeba Ranjewskaja terug op haar landgoed, waar een emotioneel weerzien plaats vindt en iedereen opgewonden zijn verhalen kwijt wil. Ljoeba heeft destijds het landgoed verlaten, nadat haar zeven-jarig zoontje in de rivier was verdronken. Ze heeft geen benul van geld en heeft Frankrijk na een mislukte liefdesaffaire

wegens geldgebrek moeten verlaten. Maar het landgoed met zijn unieke kerseboomgaard moet binnenkort onder de hamer, omdat haar broer Gajev dit niet goed beheerd heeft. Warja, Ljoeba's pleegdochter, probeert zonder geld het huishouden draaiende te houden. Iedereen denkt en verwacht dat zij met de rijke boer Lopachin zal trouwen, wat een voorlopig einde van de financiële problemen zou betekenen. Terwijl het grote gezelschap in de kleine uurtjes van de nacht sentimentele herinneringen uit het verleden ophaalt, legt Lopachin zakelijk uit hoe de verkoop van het landgoed voorkomen kan worden. Daartoe zal de grond verkaveld moeten worden en aan forensen verhuurd. Daartoe zal echter wel de kersenboomgaard moeten verdwijnen, maar die brengt toch al lang geen geld meer op. Deze gedachte is voor de bewoners, die te zeer gehecht zijn aan de herinneringen van het verleden en bovendien van elk zakelijk inzicht gespeend zijn, te ridicuul voor woorden. Gajev blijft vertrouwen op een goede afloop, desnoods een wonder...

Tweede bedrijf

Tegen zonsondergang zitten de gouvernante Charlotta, het kamermeisje Doenjasja, de kantoorbediende Jepichodov, die verliefd op haar is, en Jasja, de brutale bediende van Ljoeba met Parijse airs aan wie Doenjasja haar hart heeft verpand, buiten over het leven en onvervulde verlangens te mijmeren. Gajev en Ljoeba komen aanwandelen met Lopachin, die er bij hen op aandringt snel een beslissing te nemen. Nu kan hij hun landgoed nog redden, maar Ljoeba en Gajev leven in een andere wereld, verkwisten geld en hopen op wat financiële steun van een tante. Tonnen hebben ze nodig, geen aalmoes, houdt Lopachin hun voor, die bijkans gek wordt van beider onbenul. Maar Ljoeba breekt het gesprek af, want dat praten over zomerhuisjes voor forensen is zo vulgair... Gajev praat liever over biljarten en Ljoeba memoreert haar ongelukkige liefdesavontuur in Frankrijk. Ze vraagt Lopachin waarom hij niet met Warja trouwt, die daar niet afkerig van blijkt. Gajev vertelt dat hij een baantje bij een bank kan krijgen. Hoewel al in de vijftig wordt hij door de stokoude bediende Firs gekapitteld omdat hij zonder jas is uitgegaan. Wanneer de kinderen arriveren met de eeuwige student en vroegere huisleraar Trofimov verandert de stemming en vangt men aan te filosoferen over de trotse mens, over het leven en het menselijk tekort. Trofimov is bijna niet te stuiten. De mens is vol idealen, maar de levensomstandigheden in Rusland zijn nog steeds om te huilen. De sfeer wordt weemoedig en wanneer Warja ziet hoe Ljoeba een passerende bedelaar een goudstuk geeft, terwijl zij geen geld meer heeft om eten te kopen, raakt ze in verwarring. Men keert naar huis terug en de jonge Anja en Trofimov blijven alleen achter. Hij filosofeert verder over de toekomst van Rusland en een betere mensheid, terwijl Anja in bewonderende aanbidding luistert. Wanneer ze naar de rivier lopen, komt Warja hen tevergeefs zoeken.

Derde bedrijf

In de salon van het landgoed met aangrenzende balzaal wordt op de dag van de veiling een feest gegeven. Waar vroeger de generaals en de baronnen dansten, moeten de bewoners zich nu behelpen met postbeambten en de stationschef, zoals Firs even later bitter vaststelt. Maar het gezelschap heeft plezier en het gespreksthema van diverse gasten draait voornamelijk om geld dat men niet heeft. Ondertussen wacht men vol ongeduld op de terugkeer van Gajev. Zal hij het landgoed gekocht hebben of is de veiling misschien afgelast? Charlotta demonstreert tot aller vreugde een aantal goocheltrucs en Warja loopt als gewoonlijk zorgelijk rond, omdat er zelfs geen geld is

om de muzikanten te betalen. Trofimov plaagt haar met haar oorwurmgezicht en haar aanstaand huwelijk met Lopachin, wat haar stemming er niet beter op maakt. Ljoeba kalmeert haar en vraagt haar hoe ze over Lopachin denkt. Warja zegt dat ze hem best wil trouwen, maar dat hij het dan wel moet vragen... Dan rent ze al weer weg omdat Jepichodov een biljartkeu heeft gebroken. Alleen met Trofimov vraagt Ljoeba hem Warja niet zo te plagen. De spanning over de afloop van de veiling en de onzekere toekomst worden haar te veel, ze wil dat Trofimov van wie ze door de verbondenheid in het verleden zegt veel te houden, haar helpt. Ze verlangt naar haar minnaar in Parijs die haar met telegrammen bestookt. Wanneer Trofimov haar eraan herinnert dat die minnaar haar bestolen heeft en een oplichter is, barst ze in woede uit en leest hem de les over zijn onvermogen iemand lief te hebben. Boos loopt Trofimov weg om in de hal van de trap te vallen, waarop Ljoeba zich weer met hem verzoent. Er komt bericht dat het landgoed is verkocht, maar het is niet bekend aan wie. De spanning neemt toe. Wanneer Jepichodov Doenjasja weer eens het hof probeert te maken, komt Warja binnen, die hem boos vanwege de gebroken biljartkeu de kamer uitzet. Als zij denkt dat hij toch weer binnen wil komen, slaat ze met een stok naar de binnekomer en raakt... Lopachin. Terug van de veiling met Gajev, die even later binnenkomt en snel verdwijnt, brengt hij verslag uit. Hij is de nieuwe eigenaar van het landgoed. Hij is buiten zinnen van vreugde. De zoon van een slaaf die vroeger niet eens de keuken in mocht, is nu heer en meester van het geheel. Hij zal de kersebomen omhakken en er zomerhuisjes voor in de plaats zetten. Hij had Ljoeba nog zo gewaarschuwd, maar die wilde niet luisteren. Ljoeba barst in snikken uit en wordt liefdevol door Anja getroost.

Vierde bedrijf

Het is oktober en iedereen staat op het punt het landgoed met diverse bestemmingen te verlaten. In het thans ontmantelde vertrek uit het eerste bedrijf staan koffers en pakken en heerst de zenuwachtige sfeer van afscheid. Lopachin probeert vergeefs met goedkope champagne de stemming erin te houden, maar alleen Jasja, in opperbste stemming omdat hij mee mag naar Parijs, drinkt ervan. Trofimov en Lopachin nemen in een sfeer van plagerigheid en vriendschap afscheid. Lopachin, die deze zomer weer prima geboerd heeft, biedt Trofimov zelfs geld aan, maar dat wijst deze af. Hij wil in alle opzichten vrij en onafhankelijk zijn. De oude Firs is ziek en blijkt naar het ziekenhuis gezonden, hoewel niemand daarvan echt zeker is.

De arme landeigenaar Pisjsjik die het gehele stuk door van iedereen geld probeerde te lenen, blijkt ineens in goede doen door de vondst van een bijzondere soort klei op zijn grond. Hij heeft nu dagwerk aan het terugbetalen van al zijn leningen en deelt het geld kwistig rond. Dan acht Ljoeba het moment gekomen om nu eens en voor altijd het huwelijk te regelen tussen Lopachin en Warja. Ze stuurt iedereen weg, instrueert Lopachin en zendt Warja de kamer in. In hun onhandigheid lukt het ook nu niet aan Lopachin zijn huwelijksaanzoek te doen. Ze zijn nu voor altijd voor elkaar verloren. In de koortsigheid van het definitieve vertrek loopt iedereen nog eens over het toneel met of zonder doel tot ineens Ljoeba en Gajev alleen in de lege kamer staan. In een laatste opwelling van verdriet en weemoed nemen ze afscheid van het huis, hun verleden, elkaar. De kamer blijft leeg, het huis wordt afgesloten, we horen iedereen vertrekken. In de lege kamer komt de zieke Firs binnen. Ze zijn hem vergeten, stelt hij vast. Alles is op slot. Hij gaat op de divan liggen en beweegt niet meer. In de verte zijn de bijslagen te horen die voorgoed een eind aan de kersentuin en het verleden maken.

Rob Erenstein

Een wedloop met de tijd

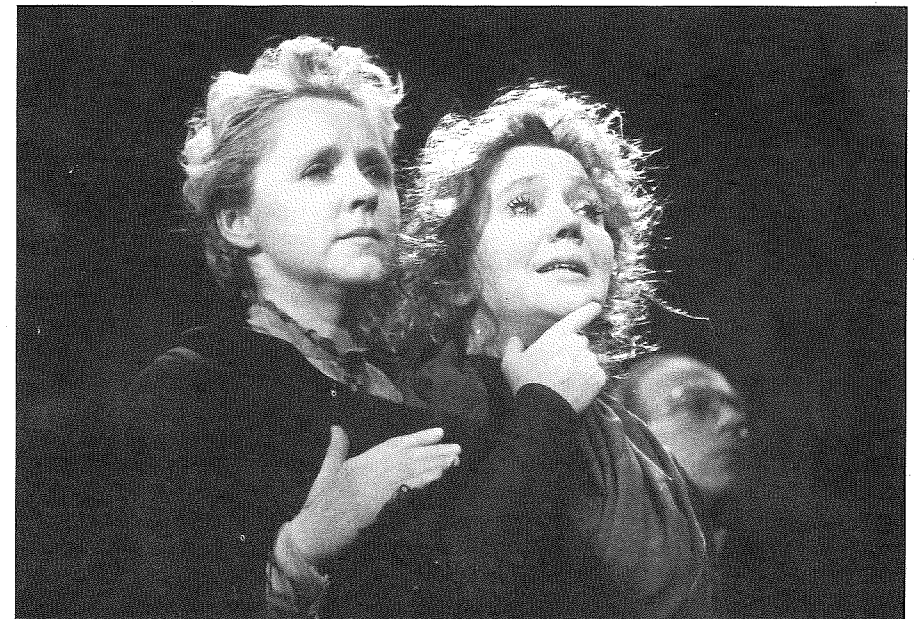
Zoals de helden van Tsjechov, leven wij op een breuklijn in de tijd. De dingen zijn aan het veranderen. We begrijpen nog niet precies wat er ten einde raakt. Wij kunnen ons slecht voorstellen wat er gebeurt. Maar in deze lotsbepalende minuten beginnen wij te horen, en zelfs zo duidelijk dat het zeer doet, hoe de tijd voorbijgaat. Ieder moment van ons leven krijgt een bepaalde smaak, een bepaalde waarde en beantwoordt daarmee aan een bepaalde behoefte. Wij proberen ieder moment te proeven met een bijna kosmische gretigheid en een bijna tragische hevigheid. De mens houdt een wedloop met de tijd, met zichzelf, en slechts een paar seconden zijn genoeg om degene die dat komisch en meelijwekkend mocht vinden, eveneens te doen vertrekken in galop om dat te achtervolgen wat nooit in te halen valt.

Tsjechov was nog heel jong toen hij, een jaar voor zijn dood, zijn meest komische en meest tragische stuk schreef. Zijn korte bestaan droeg de eeuwigheid in zich, want iedere seconde hoorde hij de echo van de eeuwigheid, die de mens zo groot en zo komisch maakt.

Wij, de acteurs, verlengen ons leven op het toneel, wij proberen door middel van onze rollen en van ons spel dat wat voorbij gaat te slim af te zijn. Wij repeteren nu *De kersentuin*, het is voor ons de beste manier om die wedloop met de tijd aan te gaan. Wij beoefenen deze betekenisloze, doorzichtige, kinderlijke bezigheid met voortvarendheid en trots, zonder te merken hoe komisch wij vast en zeker zijn. Wij zijn allen gevallen kinderen van God. En dat is welbeschouwd wat Tsjechov met een bewonderenswaardig inzicht begrepen had.

Lev Dodin

Vertaling Joke de Wilde

De kersentuin.

foto Lise Sarfati

Lev Dodin.

Lev Dodin is geboren in Siberië, maar heeft zijn hele leven in Sint-Petersburg gewoond. Zijn eerste toneelervaringen deed hij op als kind bij een amateurgezelschap voor kinderen. Later werd hij toegelaten tot het Theaterinstituut van de stad, waar hij het geluk had les te krijgen van Boris Zon, zelf een oud-leerling van Stanislavski. Het stuk *Eerste Liefde* van Toergenjev waar Lev Dodin zijn studie mee afsloot, werd op de televisie vertoond en hij werkte enige jaren voor Jeugdtheater van Sint-Petersburg. Zijn eerste succes kwam met *Onderling komen we er wel uit* van Alexander Ostrovski. Daarna werd hij uitgenodigd

door o.a. het Moskouse Kunsttheater en het Bolsjoj-Theater in Sint-Petersburg. Hij verzorgde de mise-en-scène van stukken van achtereenvolgens Valentin Raspoetin, Karel Sjapek, Tennessee Williams, Dostojevski en tenslotte Abramov. Met *Het huis* van Abramov maakte hij naam in het hele land.

Toen Lev Dodin in 1983 de leiding van het Maly Drama Theater op zich had genomen, liet hij het gezelschap werken met de sage over een Siberische dorpsfamilie uit het werk van Abramov, en maakte een eind aan de stilte en de taboes. Zo ontstond de voorstelling *Broers en zusters*.

Tegenwoordig worden voorstellingen als *Het Huis* of *Broers en zusters* beschouwd als tekenend voor de tijd van 'glasnost' en 'perestrojka'. Maar in werkelijkheid dateren deze stukken van enkele jaren daarvoor, toen de verhoudingen anders lagen en de censuur uiterst streng was. Binnen de sovjet-kunst werd de 'waarheid' gedefinieerd door een nauw kader waar men niet buiten mocht gaan en dat slechts weinigen getrotseerd hebben. Lev Dodin was één van hen. In zijn werk probeerde hij de 'waarheid' van de mens en van de wereld om hem heen te ontdekken en hij koos daarbij machtige bondgenoten: de literatuur en met name de klassieken. Abramov en Galin oefenden vooral een grote aantrekkingskracht op hem uit door hun verwantschap met schrijvers als Lev Tolstoj en Fjodor Dostojevski. Hoe kan de mens zijn eigen menselijkheid en zijn integriteit bewaren onder de zware druk van het dagelijks leven en bij alle onheil die de geschiedenis hem brengt. Hoe kan hij zijn passie en zijn natuurlijke instinct bewaren? Dat is de vraag die centraal staat in de stukken van Dodin. Terwijl hij leiding geeft aan het Maly Drama Theater, blijft hij les geven aan het Theaterinstituut van St. Petersburg, waar hij al twintig jaar aan verbonden is. Hele generaties acteurs zijn door hem gevormd en een groot aantal spelers van het Maly-Theater zijn zijn leerlingen geweest.

Het Maly Drama Theater St. Petersburg is opgericht aan het eind van de Tweede Wereldoorlog, in 1944, in het toenmalige Leningrad. Het kreeg de beschikking over een zaal in de Rubinsteinstraat, nummer 18, vlak bij de Nevski Prospekt en had een permanent gezelschap. Het Theater is beroemd geworden onder de leiding van Yefim Pavde, die een groep jonge acteurs en regisseurs om zich heen verzamelde waar ook Lev Dodin deel van uit maakte. Lev Dodin werd op zijn beurt direc-

teur van het Maly-Drama Theater in 1983 en hij haalde er zijn beste leerlingen van het Theaterinstituut van Leningrad, nu St. Petersburg binnen. Hij gaf daar al jarenlang les en in 1976 was er een project gestart rond een aantal hedendaagse auteurs zoals de romanschrijver Fjodor Abramov. *Broers en zusters* van Abramov, waarvan de première plaatsvond in 1985 op de dag waarop Tsjernenko stierf, vond veel weerklank in de Sovjet-Unie. Met De sterren in de ochtendhemel van Alexander Galin kreeg het theater in de hele wereld bekendheid. Het gezelschap dat achtenveertig vaste spelers telde, geeft ongeveer 500 voorstellingen per jaar in en om Sint-Petersburg.

De banden tussen het Maly Drama Theater en het Theaterinstituut zijn altijd heel nauw gebleven: veel voorstellingen die binnen het Instituut gecreëerd worden staan op het repertoire van de toneelgroep en worden regelmatig gespeeld. Maar bovendien, en dat is het belangrijkste, is op deze manier een nieuw kunstenaarscollectief gevormd, dat vanuit de gezamenlijke ervaringen een nieuw artistiek geluid ontwikkelt. Het Maly Drama Theater heeft overal ter wereld gespeeld: Japan, de Verenigde Staten, Italië, Frankrijk, Groot-Britannië, Nederland, Noorwegen, Denemarken, Polen, het vroegere Tsjecho-Slovakije, Oostenrijk...

COLOFON

Dit is een uitgave van het
Holland Festival
Kleine-Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
telefoon 020 - 627 65 66
telefax 020 - 620 34 59

Opmaak: Berendina Bakker
Eindredactie: Peter Janssen
Coverontwerp: Studio Anthon Beeke
Drukwerk: drukkerij Bevrijding B.V.

Hoofdbegunstiger

VSB FONDS

Sponsors Holland Festival

Achmea
Andersen Consulting
Audi/Pon's Automobielhandel B.V.
B.V. Weekbladpers
Coopers & Lybrand
Deloitte & Touche
Dommelsche Bierbrouwerij B.V.
Flashlight Rental B.V.
IBM Nederland N.V.
Koninklijke Ahold nv
Koninklijke PTT Nederland NV
Mediamax Group B.V. Amsterdam
Nationale Postcode Loterij
NOG Verzekeringen
Strik Stoomketelverhuur bv
Stichting De Nationale
Sporttotalisator/De Lotto
Stichting Exploitatie Nederlandse
Staatsloterij
VIB N.V. Vastgoedbeleggingsmij.
de Volkskrant b.v.

de Volkskrant

Subsidiënten Holland Festival

Ministerie van OCenW
Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van Buitenlandse Zaken
(afdeling Internationale Culturele
Samenwerking)
Gemeente Amsterdam
Canadese Ambassade

Fondsen

Anjerfonds
Prins Bernhard Fonds
Mondriaan Stichting
Fonds voor de Scheppende Toonkunst
Weidemafonds

*Het Weidemafonds staat pal achter
drukwerk in de schone kunsten.*

Holland Festival Vriendenkring

Alcatel Nederland b.v.
Amsterdam RAI
Catchline Communications BV
Delta Lloyd Verzekeringsgroep NV
EOE-Optiebeurs
Hillen & Roosen B.V.
IBM Nederland NV
Kamer van Koophandel en Fabrieken
voor Amsterdam
Koninklijke Ahold nv
Koninklijke BolsWessanen NV
Koninklijke Nederlandse Toeristenbond/
ANWB
Koninklijke PTT Nederland NV
De Nederlandsche Bank N.V.
Nederlandsche Credietverzekering
Maatschappij nv
NOG Verzekeringen
Rabobank
Sedijko B.V.
SENS Stichting Exploitatie Nederlandse
Staatsloterij
Stichting VSB Fonds

De zichtbaarheid van het
Holland Festival
is vergroot door de
Stadsdrukkerij Amsterdam

De publieke omroep verzorgt programma's rond het Holland Festival 1995:

Rechtstreeks op Radio 4, de klassieke muziekzender van Nederland, op Nederland 3 bij de NPS en wereldwijd bij Radio Nederland Wereldomroep.

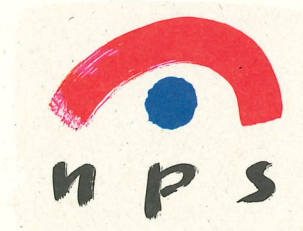
Radio

13 uitzendingen op Radio 4.

De Wereldomroep participeert op ruime schaal in de opnamen van het Holland Festival
en zorgt voor de distributie van het materiaal. Met name in Noord Amerika,
Latijns Amerika en Europa zijn de muziekproducties van de Wereldomroep veel gevraagd.

Televisie

Diverse programma's op Nederland 3.

nederlandse programma stichting